

שיעור שאלות תשובות אתיקה מקצועית

עו"ד אורטל רייסמן

**אסור להעתיק, לצלם, להקליט או להסריט את התכנים, כולם או חלקם ,
שיוצגו לכם להלן ללא אישור מפורש ובכתב מאורטל רייסמן .**

הנושא: ההליך המשמעותי

שאלה:

אשמח להסבר לגבי הפסקת הליך משמעותי בשל קיומו של הליך פלילי.

תשובה:

כאשר עו"ד עומד לדין משמעותי וההליך כבר החל, ועוה"ד מואשם בנוסף בפלילים בשל אותם המעשים, לבית הדין המשמעותי ישנו שיקול דעת להחליט האם להפסיק את ההליכים בבית הדין עד למתן פסק דין סופי בפלילי או לא. זאת אומרת, שבית הדין רשאי להמשיך בדיון או לחילופין להפסיק את הדיון בעניינו עד למתן פסק דין סופי בהליך הפלילי.

סעיף 80(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961:

הואשם עורך דין בפלילים בשל מעשה או מחדל המשמש עילה גם לדיון בפני בית דין משמעותי לפי פרק זה, רשאי בית הדין המשמעותי להפסיק את דיוניו עד למתן פסק סופי בפלילים.

סעיף 22(א) לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעותיים), התשע"ה-2015:

הוגש נגד הנקבל בקובלנה, כתב אישום בפלילים בבית משפט, בשל מעשה או מחדל המשמש עילה לדיון לפני בית הדין, רשאי בית הדין, לאחר שנתן הזדמנות לכל בעלי הדין לטעון בעניין, לפי סדר שיקבע, להחליט אם להפסיק את הדיון בקובלנה עד מתן פסק דין סופי בהליך הפלילי המתקיים בבית המשפט או להמשיך בדיון.

הנושא: ניגוד עניינים

שאלה:

איזה ניגוד עניינים יש לעו"ד עסוק מידי או שיש לו יותר מידי תיקים?
למה אם עוה"ד מעביר תיק אז אסור לו לקחת אחוזים? מה ניגוד העניינים פה?

תשובה:

הסעיף הרלוונטי הוא – **סעיף 30 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986:**
עורך דין המעביר ענין לטיפולו המקצועי של חברו, לא יהיה זכאי לחלק בשכר הטרחה אלא אם כן הוסכם במפורש אחרת, ובלבד שאם נבצר מעורך הדין המעביר לטפל בענין בשל הוראות סעיף 14, אסור לו לקבל תשלום כלשהו מעורך הדין המקבל את הענין לטיפולו.

למעשה סעיף זה קובע כי אם עו"ד מעביר תיק לחברו הוא לא זכאי לחלק בשכר הטרחה, אלא אם יש הסכמה מפורשת מראש לחלוקת השכר.
כמו כן, אם עו"ד העביר את התיק כי היה ניגוד עניינים (לפי סעיף 14) אסור לו לקבל שכר בכלל, גם אם עו"ד השני רצה לחלוק איתו.

הנושא: תביעה נגד עו"ד

שאלה:

אם מוגש נגד עו"ד תביעה אזרחית:

1. האם צריך להודיע ללשכה?
2. האם יהיה הליך משמעותי?

תשובה:

הסעיף הרלוונטי הוא – **סעיף 31 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986:**
 בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין בכתב, ואם קיימת אפשרות – אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח.

לפני שעורך דין מגיש תביעה או הליך משפטי בשם לקוחו נגד עורך דין אחר – הוא צריך קודם לפנות אליו ישירות, בכתב ואם אפשר גם בעל פה, כדי לנסות ליישב את הסכסוך בדרכי שלום.
 עם זאת, אם פנייה כזו עלולה לפגוע באינטרס של הלקוח, אין חובה לעשותה.

למעשה, כאשר מדובר בתובענה אזרחית אין חובה ליידע את הלשכה.
 כמו כן אם מדובר בתובענה אזרחית, הרי שלא מדובר בהליך שבהכרח חובה לבררו במסגרת הדין המשמעותי – אלא אם הוגשה קובלנה בעניין ואז הבירור ייעשה גם במישור המשמעותי.

הנושא :ייצוג

שאלה:

מה המקרים בהם עורך דין מנוע מלייצג לקוח?

תשובה :

הכללים מעוגנים בין היתר בסעיפים 14 עד 17 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.

סעיף 14 קובע מספר כללים בהם עו"ד לא יכול לייצג לקוח מחמת ניגוד אינטרסים :

1. אסור לעורך דין לקחת או להמשיך תיק אם יש חשש שלא יוכל לפעול בנאמנות מלאה למען הלקוח בין אם זה בגלל אינטרס אישי, נאמנות ללקוח אחר, קשר קודם לצד השני, או אפילו עומס עבודה שעלול לפגוע באיכות הייצוג.
2. אסור לעורך דין לייצג שני צדדים שיש ביניהם סכסוך או אינטרס מנוגד באותו עניין.
3. אם לעורך הדין יש לקוח קבוע, אסור לו לייצג צד אחר נגד אותו לקוח, אפילו אם מדובר בעניין אחר לגמרי.

לסעיפים 2-3 ישנו חריג - אם כל הצדדים מסכימים במפורש ובכתב שעורך הדין יטפל בעניין משותף (למשל בעריכת חוזה שבו כולם מעוניינים), מותר לו לעשות זאת.

כמו כן, עורך הדין יכול לקבוע עם הלקוח מראש גבולות ברורים לייצוג, כדי למנוע מצב של ניגוד עניינים בעתיד. הצמצום הזה חייב להיות סביר, ולא לפגוע בחובת הנאמנות של עו"ד כלפי הלקוח.

הנושא : ייצוג

המשך תשובה :

סעיף 15 קובע כי אם עורך דין ערך הסכם או היה מעורב בטיפול בעסקה, הוא לא רשאי לטעון אחר כך שהיא לא חוקית או לא תקפה, ולא לייצג צד שטוען כך.

סעיף 16 אוסר על עורך דין לייצג צד אחר נגד לקוח לשעבר, אם הטיפול החדש קשור ישירות לאותו נושא שטיפל בו קודם, או אם יש לו מידע משמעותי מהייצוג הקודם שעלול לפגוע בלקוח. שימו לב, הוועד המחוזי רשאי לקבוע, לפי בקשת עו"ד, שאין מניעה לייצוג החדש – אם ייקבע שאין זיקה של ממש למידע הקודם וכו'.

סעיף 17 קובע כי עו"ד שדן בעניין כשופט או כבורר לא יכול לייצג מי מהצדדים בהליך.

הנושא :ייצוג

המשך תשובה והרחבה :

שימו לב, ישנן הוראות נוספות המעוגנות בכללים נוספים –
כגון בכללי לשכת עורכי הדין (ייצוג בעסקאות בדירות) :

בכל עסקה שבה אדם רוכש דירה מקבלן (כלומר, ממי שבונה ומוכר דירות לציבור), אסור לעורך דין אחד לייצג גם את הקבלן וגם את הרוכש.

אם עורך הדין מייצג את הקבלן, הוא לא רשאי לגבות תשלום מהרוכש (לא ישירות ולא בעקיפין) עבור השירותים שהוא מעניק לקבלן.
 אם הרוכש רוצה ייצוג משפטי אמיתי משלו, עליו לשכור עורך דין נפרד, שיפעל אך ורק לטובתו.

אם עורך הדין מייצג את הקבלן, הוא חייב להבהיר לרוכש במפורש ובכתב שהוא לא מייצג אותו. ההבהרה צריכה להופיע בתוך חוזה הרכישה עצמו.

החוק מאפשר חריג מצומצם – עורך הדין של הקבלן כן רשאי לטפל ברישום הזכויות בדירה על שם הרוכש (כלומר, העברת הזכויות בטאבו או במנהל מקרקעי ישראל).

בפעולה הזו עוה"ד מחויב לפעול בנאמנות כפולה – גם לטובת הקבלן וגם לטובת הרוכש, כי מטרת הפעולה היא טכנית : לוודא שהדירה נרשמת נכון.

הנושא :ייצוג

המשך תשובה והרחבה :

בנוסף, ניתן למצוא הוראות נוספות גם בכללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית) :

עורך דין שהוא דירקטור בחברה ציבורית אסור לו לייצג את החברה או לתת לה ייעוץ משפטי, ולא ליעץ לנושאי משרה בה – כדי למנוע ניגוד עניינים.
האיסור חל גם על שותפיו ובני משפחתו.

עם זאת, הוא רשאי להביע דעה משפטית בישיבות הדירקטוריון, וכן אפשר לקבל היתר מיוחד מהלשכה אם הדירקטוריון כולו מבקש ממנו לטפל בנושא מסוים בתחום מומחיותו.

הנושא: עיסוק אחר

שאלה:

האם לעורכי דין מותר לעסוק בעיסוק אחר גם ללא אישור הוועד המחוזי, כאשר אין יחסי כפיפות/תלות במסגרת העיסוק?

תשובה:

ישנם שלושה איסורים עיקריים בסעיף 1 לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר):

1. עורך דין לא יטפל במסגרת העיסוק האחר בעניין שטיפל בו כעורך דין ולהפך – לא יטפל כעורך דין בעניין שטיפל בו במסגרת העיסוק האחר.
2. עורך דין לא יטפל במסגרת עיסוקו האחר במי שהוא מייצג כעורך דין, אם עלולים להתקיים יחסי תלות.
3. עורך דין לא יטפל כעורך דין במי שקשור עמו במסגרת עיסוקו האחר, אם מתקיימים ביניהם יחסי כפיפות או תלות.

בנוסף: סעיף 1(ב) קובע כי ועדה מיוחדת של לשכת עורכי הדין יכולה לאשר חריגים, אם השתכנעה שאין בכך כדי ליצור ניגוד עניינים.

לכן, בכל מקרה בו קיים ספק, אפשר לפנות לוועדה המיוחדת בלשכה כדי לקבל אישור חריג.

הנושא: עו"ד זר

שאלה:

למדנו שעו"ד זר יכול להיכנס למרשם אם הוא עו"ד עם וותק של 5 שנים או לחילופין וותק של 7 שנים. אשמח להבהרה מה ההבדל בין 5 שנים ל-7 שנים, מתי זה יהיה תנאי סף של 5 או 7 שנים?

תשובה:

הסעיפים הרלוונטיים הם סעיפים 38(א) ו-198 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961: ההבדל העיקרי בין סעיפים אלו – הוא ההכרה והרישום של עורך דין: סעיף 38(א) עוסק בתהליך הסמכה של עורך דין ורישומו כעורך דין רשום במדינת ישראל. סעיף 198 עוסק בתהליך רישום של עורך דין זר במדינת ישראל כאשר עוה"ד מבקש לפעול בתחום המשפט בישראל והוא יוכל לתת שירותים משפטיים בעניין דין זר בלבד (בשונה מעורך דין המוכר ורשום כעורך דין שאינו זר).

סעיף 38(א) מעניק פטור מהבחינה לאנשים שעונים על קריטריונים מסוימים. אז מי זכאי לפטור?

1. הוסמך לעריכת דין בחו"ל – עבד 5 שנים לפחות כעורך דין/שופט או בתפקיד שיפוטי אחר.
2. שימש בתפקיד שיפוטי בחו"ל – 5 שנים לפחות והמשרה מחייבת השכלה משפטית.
3. עורך דין בחו"ל – 7 שנים לפחות ופעל בהתאם לתנאים שנקבעו במדינה הזרה.
4. הניסיון שלו בחו"ל הוכר בישראל – ובתוך 10 שנים מהעלייה לארץ התחיל התמחות בישראל. לעניין ההכרה בניסיון הסעיף הרלוונטי הוא סעיף 25ז: יש להוכיח ללשכה כי אכן עסק בעריכת דין, בדומה לעיסוקו של עו"ד בישראל, בשנים שעליהן מבקש הכרה.

הנושא: עו"ד זר

המשך תשובה :

תנאים מצטברים לרישום עורך דין זר :

1. הוא בעל רישיון תקף לעריכת דין – קיבל אותו ממדינה שהלשכה רואה בה מספקת – לעניין ההשכלה, ההכשרה המקצועית והנהלים המשמעתיים.
2. שימש כעורך דין 7 שנים לפחות – מבקש להסתמך על ניסיון בלבד והניסיון הוכר כמספק על ידי הלשכה.
3. שימש עורך דין או בתפקיד שיפוטי 5 שנים לפחות – בטרם הגיש את הבקשה.
4. עבר את בחינת האתיקה – המיועדת לעורכי דין זרים.

הנושא: שכר טרחה

שאלה:

מה החוק אומר לגבי קבלת מתנה לעורך דין בסיום ההליך פרט לשכ"ט? למשל עציץ למשרד. האם מדובר בעבירה אתית או לא?

תשובה:

הסעיף הרלוונטי הוא – **סעיף 9 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986:**

(א) לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף.

(ב) אין מניעה, כאשר הדין מאפשר זאת, כי שכר הטרחה יחושב כאחוז מנושא העניין.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), עורך דין המטפל בעבור לקוח בעניין ממוני יהיה רשאי לקבל את שכר טרחתו, כולו או חלקו, על ידי קבלת זכויות שותף, אם הוסכם על כך בכתב בינו לבין הלקוח; בסעיף קטן זה –

"זכויות שותף" – כל שיתוף בזכויות המוכר בדין, לרבות שיתוף באמצעות מניה, כתב אופציה או ניר ערך אחר המקנה לבעליו זכויות ביחס לתאגיד;

"עניין ממוני" – כל עניין אזרחי הקשור למסחר ולעסקים, כגון פעילותו העסקית של אדם, הקניית זכות קניין, הקניית זכות חוזית או זכות ביחס לתאגיד, לרבות הגנה משפטית על זכויות כאמור והבטחת קיומן ומימושן.

ברירת המחדל: עורך דין מקבל שכר רק בכסף (לכן, אסור להעניק מתנה לעורך דין).

מותר לקבוע אחוזים מהתוצאה – אם הדין מתיר, שימו לב אחוזים יתאפשרו רק בהליכים אזרחיים ולא בתיקים פליליים (למשל בתביעות פיצויים).

חריג נוסף: אם מדובר בעניין עסקי, אפשר לשלם בשותפות (למשל מניות), ובלבד שיש הסכם בכתב וברור.

הנושא: סניפים

שאלה:

האם מותר לעורך דין להעסיק עו"ד צעיר אשר עובד במשרד המצוי בכתובת אחרת מהמשרד הראשי.
האם המקרה נופל תחת "סניף נוסף"?

תשובה:

הסעיף הרלוונטי הוא – **סעיף 5 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986:**

(א) עורך דין לא יקיים יותר ממשרד אחד, אלא אם כן בכל משרד נמצא עורך דין שמקום עבודתו הקבוע הוא באותו משרד.
(ב) הועד המרכזי בהתייעצות עם הועד המחוזי שבתחום סמכותו נמצא משרדו של עורך הדין, רשאי להתיר מטעמים מיוחדים חריגה מהוראת סעיף קטן (א), בתנאים ולתקופה שימצא לנכון.

ברירת המחדל היא שעורך דין רשאי להחזיק רק משרד אחד – כלומר, מקום פיזי אחד שבו הוא עוסק בעריכת דין.
הסעיף עוד קובע כי במידה וערך דין רוצה להחזיק ביותר ממשרד אחד (למשל, משרד בתל אביב ומשרד בחיפה), אז בכל אחד מהמשרדים האלה חייב להיות נוכח עורך דין שעובד שם באופן קבוע – כלומר, זהו מקום העבודה הקבוע שלו (ולא רק שמבקר בו מדי פעם).

במקרים מסוימים, אפשר לבקש אישור מהוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין – הגוף הארצי, לפתוח יותר ממשרד אחד גם אם לא מתקיים התנאי שבסעיף (א) (כלומר, גם אם אין עורך דין קבוע בכל משרד).
החריגה תאושר רק אם מתקיימים "טעמים מיוחדים" (מונח שדורש נימוק פרטני), ולפי תנאים ותקופה מוגבלים שהוועד יקבע.

הנושא: פרסומת

שאלה:

בכללי לשכת עורכי הדין פרסומת כתוב כי עורכי דין לא יפרסמו פרסומת קופצת (Pop up). האם תוכן ממומן שלמשל קופץ ברשתות חברתיות כמו פייסבוק ואינסטגרם נחשב לזה?

תשובה:

ככלל, בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 פרסומת ברשתות חברתיות מותרת. לצד זאת, סעיף 3(א)(5)(ד) מחרג וקובע כי פרסומת ברשתות חברתיות באמצעות פרסומת קופצת הינה פרסומת אסורה.

הנושא: פרסומת

שאלה:

באילו מקומות ובאילו תנאים עורך דין רשאי לפרסם פרסומת?

תשובה:

עורך דין לא רשאי לפרסם כל פרסומת גם אם היא עומדת בכללים האחרים, אם מתקיים אחד מהבאים:

1. הטעיית הציבור – הפרסומת מציגה מידע לא מדויק או עלולה להטעות את הציבור לגבי שירותיו או כשירותו.
2. פגיעה בציבור – למשל, פרסום פוגעני, מניפולטיבי או מנצל חולשה של אנשים.
3. פגיעה בכבוד המקצוע – כל פרסום שיש בו זילות, סנסציוניות או פגיעה ביוקרת המקצוע המשפטי. כלומר, גם אם הפרסום "חוקי" מבחינה טכנית, הוא ייאסר אם תוכנו או אופן הצגתו אינם הולמים את מעמד עורך הדין.

איפה עורך יכול לפרסם?

עורך דין יכול לפרסם באמצעי תקשורת ופרסום שונים כמו – נייר מכתבים, שלט של המשרד (במיקום ובגודל סביר), עיתונות כתובה, מגזינים, כתבי עת, מדריכי טלפון, מדריכים מקצועיים, אתרי אינטרנט, רשתות חברתיות, אפליקציות למיניהן ובלבד שהפרסומת לא נמצאת ליד פרסומות פוגעניות והאמצעים האלו לא כוללים תכנים לא מוסריים/אלימים/לא חוקיים או אפילו כאלו שמיועדים לקטינים.

הנושא: פרסומת

המשך תשובה :

איזה פרסום עורך דין יכול לפרסם?

שמו, פרטי ההתקשרות שלו, תחומי עיסוק, השכלה, כשירות בחו"ל, שפות ושעות קבלה.

עו"ד יכול להציע שירות משפטי באופן כללי – ובלבד שלא יזכיר שער טרחה.

עו"ד רשאי לפרסם מאמרים, ספרים, תפקידים ציבוריים או בלשכה וכו'.

בנוסף, ניתן לפרסם מאמרים מקצועיים וראיונות, אך אם שולמה עליהם תמורה – חובה לציין שמדובר בפרסומת.

שימו לב – בעיתון עו"ד רשאי לפרסם מודעה אחת בלבד עד רבע עמוד.

ניתן לפרסם סרטונים, תמונות וראיונות כל עוד אין הטעיה או פגיעה בכבוד המקצוע.

כמו כן, מותר לשלב תמונות עם לקוחות בהסכמה כתובה ומודעת. כמו כן, מותר לפרסם שמות לקוחות בהסכמה כתובה בלבד.

מותר לכלול המלצות ודירוגים – אך לא באופן מטעה.

מותר לעו"ד לצרף קישורים רק לאתרים רלוונטיים לעיסוק המקצועי שאינם פוגעניים וכן להוסיף מלל קולי או מוזיקה באתר,

בתנאי שהם שומרים על כבוד המקצוע.

באתר של עו"ד אסור לפרסם פרסומות של אחרים.

מותר לעו"ד להציע באתר טפסי פנייה מקוונים, בכפוף לחוק הגנת הפרטיות.

ניתן לשלוח ניוזלטר רק לנמענים שביקשו זאת, ובתנאי שהתוכן עומד בכללים הנ"ל.

במילים פשוטות:

הכללים מאפשרים לעורכי דין לשווק את עצמם באופן שקוף, מכובד ומקצועי, אך לא באמצעים מסחריים

או פופוליסטיים, ולא בתוכן שמוזיל את מעמד המקצוע או מטעה את הציבור.

הנושא: הקלטה

שאלה:

האם עורך דין רשאי לעשות שימוש בהקלטה של שיחת טלפון בטלפון האישי שלו?

תשובה:

יש לזכור לעשות הפרדה בין סעיף 22 לכללי לשכת עורכי הדין אתיקה מקצועית לבין סעיף 13 לחוק האזנות סתר.

לצורך העניין, אם מדובר בשני אנשים מן המניין, שאינם עורכי דין – אז היינו בוחנים את הסוגייה לפי סעיף 13 לחוק האזנת הסתר.

אבל כאשר מדובר בעורך דין, הסעיף הרלוונטי הוא – **סעיף 22 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986:**
 22. (א) לא יקליט עורך דין שיחה עם לקוחו או עם עורך דין אחר, אלא בידיעתם.
 (ב) עורך דין המקליט דיון בבית המשפט יודיע על כך לבית המשפט.
 (ג) לא יעשה עורך דין שימוש בהקלטה שנעשתה תוך הפרת סעיף זה.

זאת אומרת, שהכלל הוא שעורך דין לא יקליט שיחה עם לקוח או עם עורך דין אחר – אלא בידיעתם בלבד.
 ואם הדבר לא נעשה בידיעה אז הוא לא יכול לעשות שימוש בהקלטה זו.

בהצלחה בהמשך !